

Toevoegen van waarde aan zorg door livemuziek aan het bed

Hanneke van der Wal-Huisman

Door de dubbele vergrijzing komen ouderen steeds vaker in aanmerking voor chirurgische ingrepen. Verpleegkundigen hebben een belangrijke rol in de postoperatieve zorg en het voorkomen van complicaties. Hierin kunnen niet farmacologische interventies de voorkeur hebben vanwege het risico op bijwerkingen of complicaties. Een van deze interventies is muziek. Hoewel de invloed van muziek al eeuwen geleden werd beschreven in de geneeskunde, wordt het nog maar beperkt toegepast.

Het doel van dit proefschrift *Adding value to care through live bedside music* was inzicht te krijgen in de praktijk, het effect en de meerwaarde van livemuziek aan het bed voor oudere opgenomen patiënten, met primaire focus op de oudere chirurgische oudere patiënt. Door systematisch literatuuronderzoek werd inzicht verkregen in de bestaande kennis over het effect van muziek op het postoperatieve herstel bij oudere chirurgische patiënten. Er werden 17 studies gevonden die toonden dat muziek een positief effect heeft op een breed scala aan uitkomsten, waarvan pijn en angst het meest waren onderzocht. Negatieve effecten werden niet beschreven. Door de brede variatie in de operationalisatie van muziekinterventies, was de meest effectieve manier om muziek toe te passen onduidelijk.

Om de implementatie van muziek als interventie voor het bevorderen van postoperatief herstel te onderzoeken, werd een samenwerking met het Prins Claus Conservatorium in Groningen aangegaan. Dit leidde tot de ontwikkeling van Meaningful Music in healthCare (MiMiC), een innovatieve muziekpraktijk waarbij professionele musici livemuziek aan het bed van patiënten speelden. Elke sessie duurde ongeveer 10-15 minuten, afhankelijk van de wensen en/of klinische toestand van de patiënt en in nauwe samenwerking met verpleegkundigen. De muziek bestond uit repertoire van de musici en (persoonsgerichte) improvisaties.

Onderzoek naar het effect van deze muziekpraktijk op ervaren pijn liet zien dat, ondanks de gemiddeld lage VAS-waarden, de patiënten in de interventiegroep

significant minder pijn hadden dan de controlegroep. Om meer inzicht te krijgen in het mogelijke onderliggende mechanisme en de rol van het autonome zenuwstelsel en de invloed van livemuziek hierop werd de hartslagvariabiliteit (HRV), als proxy voor de reactie van het autonome zenuwstelsel, gemeten. Gemeten HRV-parameters, lijken positief beïnvloed worden door livemuziek in vergelijking met de controlegroep, wat duidt op ontspanning en parasympatische activiteit. Deze resultaten dragen bij tot een beter begrip van het effect van muziek op het autonome zenuwstelsel als belangrijke determinant van het vermogen tot herstel van oudere chirurgische patiënten.

Naast kwantitatieve uitkomsten zijn ook de ervaringen en de waarde van deze muziekpraktijk onderzocht. Resultaten van een interviewstudie toonden dat live-muziek een positieve bijdrage levert aan de ziekenhuiservaring en dat het tegemoet kan komen aan de emotionele behoeften van oudere patiënten doordat het afleiding biedt en emotionele ontlading bevordert. Deze behoeften zijn vaak onderbelicht tijdens een ziekenhuisopname, maar zijn wel degelijk van belang voor het verbeteren van welzijn. Ook ervaren patiënten dat het positief bijdroeg in het contact met de verpleegkundigen.

Tot slot worden toekomstperspectieven voor het structureel inbedden van muziek in de gezondheidszorg besproken en hoe dit past in de transitie van zorg waarin niet langer de focus op ziekte alleen ligt, maar op wat van waarde is.

Het volledige proefschrift is te downloaden via: [Adding value to care through live bedside music – the University of Groningen research portal \(rug.nl\)](#)